

SÜRDÜRÜLEBİLİR GENÇ İSTİHDAMI POLİTİKA METNİ

Gençler ve Politika Yapıcıları Arasında Diyalog

Erasmus+

Proje No: 2015-TR01-KA347-023524

Bu proje T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığınca (Ulusal Ajans, <http://www.ua.gov.tr>) yürütülen Gençlik Programı kapsamında ve Avrupa Komisyonu'ndan sağlanan hibeyle gerçekleştirilmiştir. Ancak burada yer alan görüşlerden Ulusal Ajans veya Avrupa Komisyonu sorumlu tutulamaz.

İşte GENÇ Projesi faaliyetleri ve Sürdürülebilir Genç İstihdamı Politika Metni çalışması, Avrupa Birliği'nin eğitim, öğretim, gençlik ve spor programı olan Erasmus+ Programı'nın finansal katkısıyla gerçekleştirilmiştir.

© Bu rapor bir kamu malıdır. Kaynak gösterilerek rapordan alıntı yapılabilir. Raporun tamamı veya bir kısmı izinsiz olarak basılıp çoğaltılabilir, fotokopi yapılabilir, elektronik ortama kopyalanabilir, yaygın olarak dağıtılabilir.

İzmir Valiliği AB ve Dış İlişkiler Bürosu

Vilayet Blokları B-Blok Kat:3 Konak/İZMİR

www.izmirab.gov.tr

T.C. İzmir Valiliği Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Bürosu

@izmir_AB

Tel: +90 (232) 4458313

izmirab@gmail.com

www.izmir.gov.tr

www.izmir.bel.tr

www.iesob.org.tr

www.iskur.gov.tr

www.gencisi.org

Gençler ve Politika Yapıcıları Arasında Diyalog **Sürdürülebilir Genç İstihdamı Politika Metni**

- 1** Giriş / 3
- 2** İşte Genç Projesi ve Gerçekleştirilen Faaliyetler / 7
- 3** Mevcut Politikaların Değerlendirilmesi / 11
- 4** Öneriler / 19
- 5** Ekler / 25

Bu yayın, 1 Ekim 2015- 15 Temmuz 2016 arasında yürütölmüş olan İŞte GENÇ Yapılandırılmış Diyalog Projesi sonuç metnidir.

Proje Koordinatörü: T.C. İzmir Valiliğı (AB ve Dış İlişkiler Bürosu)

Ortaklar: İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğı, İŞ KUR Konak Hizmet Merkezi, S.S. Genç İşi Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Eğitim Kooperatifi

Projenin Amacı: Gençlik ve istihdam ana temalı proje kapsamında izmir'den 40 gencin, paydaş diyalogu içerisinde bulunarak, mesleki eğitim, nitelikli işgücü, işgücü piyasası, iş-başı eğitim, girişimcilik konularında atölye çalışmalarında bulunması, istihdam politikalarından haberdar olması, paydaş temsilcileri ile görüş alışverişinde bulunarak mevcut politikalara dahil olması ve Sürdürülebilir Genç İstihdamı Politika Metni'nin hazırlanmasına görüş ve önerileri ile katkıda bulunmaları amaçlanmıştır.

Bu projeye değerli katkılarını sunan 40 katılımcı gence ve saha çalışmasında yer alan 514 gence şükranla...

1

Giriş

1 İstihdam ve İşsizlik

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tanımına göre ücretli, maaşlı, yevmiyeli, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat iktisadi faaliyette bulunan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus¹ istihdama dahildir. TÜİK işgücü istatistiklerine göre 2015 yılı istihdam oranı Türkiye genelinde %45; İzmir’de %45,4 olarak hesaplanmıştır. İşsizlik oranı² ise Türkiye geneli %11,1 iken İzmir için %15’tir.

2 Sürdürülebilir İstihdam

Gençlerin sürdürülebilir istihdamı,

- Geçici, kısa süreli işlerde çalışma, sık iş değiştirme, mevsimlik işçilik gibi istihdam halini süresizleştiren faktörleri en aza indirgeyerek,
- Güvenceli, sözleşmeli, ulusal ve evrensel çalışma yasa ve ilkelerine uygun,
- Uluslararası İş Örgütü (ILO) tarafından belirlenen “insana yaraşır iş” tanımı ile uyumlu,
- Sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda gelecek nesillerin sahip olacakları çevresel, ekonomik ve beşeri sermayeye zarar vermeyen istihdam olarak tanımlanmıştır³.

3 İstihdamda Özel Politika Gerektiren Gruplar

Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Ulusal İstihdam Stratejisi (UIS) 2014-2023 belgesinde kadınlar, gençler, uzun süreli işsizler, engelliler, etnik azınlıklara mensup kişiler ve kırsalda yaşayan kişiler özel politika gerektiren gruplar altında tanımlanmaktadır.

4 Genç İstihdamının Durumu

Türkiye nüfusunun %16,4’ünü, İzmir nüfusunun ise %14,3’ünü 15-24 yaş aralığındaki gençler oluşturmaktadır⁴. Türkiye genelinde Mart 2016 itibarıyla 15-24 yaş grubunda

¹ Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları, huzurevi, özel nitelikli hastane, hapisane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan 15 ve üzeri yaştaki nüfustur.

² İşsiz nüfusun işgücü içindeki oranıdır.

³ Sébastien Knockaert, Muriel Maillfert, “Qu’est-ce que l’emploi durable?”, Natures Sciences Sociétés (2/2004, Vol. 12), 135-145.

⁴ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Haber Bülteni İstatistiklerle Gençlik 2015 (erişim: 10 Temmuz 2016)

istihdam oranı TÜİK tarafından %33,3 olarak hesaplanmıştır. 2014 yılında %17,9 olan genç (15-24) işsizlik oranı, 2015 yılında %18,5'e yükselmiştir. Eğitimli gençlerin işsizlik oranı ise daha az eğitimli olan gençlere oranla daha yüksektir. Özellikle yüksek eğitimli (üniversite ve üzeri diplomaya sahip) gençlerde işsizlik oranı %30'lara, tarım dışı işsizlik oranları ise %21'e ulaşmıştır. Genç işsizlik oranları eğitim durumunun yanı sıra cinsiyet temelli olarak da farklılık göstermektedir. Genç erkeklerde %16,5 olan işsizlik oranı, genç kadınlarda %22,2 olarak hesaplanmıştır. Eğitim ve cinsiyet değişkenleri bir arada incelendiğinde ise yüksek eğitimli genç kadınların işsizlik oranlarının (%35,9) erkeklerle (%23,2) oranla çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmayan, eğitim ve öğrenim görmeyen (NEET⁵) gençlere bakıldığında ise kadınlar, erkeklerle göre üç kat daha fazla NEET konumunda olma riski taşımaktadır. Yaş farkı arttıkça kadın ve erkek NEET oranları arasındaki fark artmaktadır. Kadın NEET'lerin oranı 20-24 yaş aralığında %47,7 iken 25-29 yaş aralığında %56,2'dir. Cinsiyet ve yaşa bağlı eşitsizliklerin yanı sıra mültecilerin, göçmen ve göçmenlik geçmişi olan gençlerin de NEET konumunda olma riskinin oldukça yüksek olduğu bilinmektedir.⁶

Özel politika gerektiren gruplardan engelli gençler, denetimli serbestlik kapsamında-ki gençler, göçmen veya etnik azınlıklara mensup gençler ile kırsalda yaşayan gençlerde işsizlik oranlarına ilişkin il bazında resmi istatistiklerin yetersizliği ve yapılan az sayıda araştırmanın sorunun kaynağını ortaya koymak için yeterli olmaması sebebiyle bu alanda yerelin güçlenmesini sağlayacak politikalar geliştirilememektedir. Bu sebeple Erasmus+ KA3 Gençler ve Politika Yapıcılar Arası Diyalog kapsamında "İşte GENÇ Projesi" hayata geçirilmiş olup istihdamda dezavantajlı grupların sorunlarının ortaya konulması ve sorunların çözümü için yereldeki paydaşlar ile işbirliğinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

⁵ Not in employment, education or training

⁶ "Çalışmayan, eğitim ve öğrenim görmeyen (NEET) gençliğe odaklanarak Türkiye'de gençler için beceri ve işlere yönelik yollar oluşturma" Çalıştayı Arka Plan Notu, (erisim: 11 Temmuz 2016)

İŞKUR

2

İŞte Genç Projesi ve
Gerçekleştirilen Faaliyetler

İzmir Valiliği Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Bürosu tarafından koordine edilen, İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, İŞKUR Konak Hizmet Merkezi ve Genç İş Kooperatif ortaklığında faaliyetleri gerçekleştirilen 2015-2-TR01-KA347-023524 referans numaralı Avrupa Birliği'nin eğitim, öğretim, gençlik ve spor programı olan Erasmus+ kapsamında fonlanan İzmir'in gençlik ve istihdam temalı ilk yapılandırılmış diyalog projesi **İŞTE GENÇ** ile, İzmir'in merkeze uzak ilçelerinde yaşayan gençler, engelli gençler, göçmen gençler ve uzun süreli işsiz gençler, kendileri gibi istihdamda dezavantajlı durumda olan diğer gençlere ışık tutması adına İzmir'de genç istihdamı alanındaki karar alıcılar ve uzmanlar ile bir araya gelerek sürdürülebilir Genç İstihdamı Politika Metni'nin hazırlanmasına görüş ve önerileri ile katkıda bulunmuşlardır. Proje katılımcıları, İzmir'den 18-32 yaş arasındaki 24'ü istihdamda dezavantajlı durumda olan 40 gençten oluşmaktadır.

İŞTE GENÇ, ulusal düzeyde tasarlanmış bir proje olmasına rağmen, hedef kitle, proje amaçları ve faaliyetleri ile beklenen sonuçlar irdelendiğinde gerek Avrupa 2020 Stratejisi, Eğitim ve Öğretimde Avrupa İşbirliği Stratejik Çerçevesi (ET2020) ve gerekse Avrupa Gençlik Stratejisinin amaçlarına uygundur.

GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

1 Hazırlık Faaliyetleri

Proje ortağı kurum ve kuruluşların en az bir temsilci ile katılım gösterdiği proje yönetim ekibi toplantılar gerçekleştirerek, projede yer alan ortakların görev ve sorumluluklarının belirlenmesi, proje katılımcısı gençlerin seçimi, proje faaliyetlerinin planlanması gibi hazırlık faaliyetlerini tamamladı.

2 İŞTE GENÇ Çalıştayı

19-22 Ocak 2016 tarihleri arasında proje ortağı kurum ve kuruluşlar ile birlikte, Seferihisar'da gerçekleştirilen çalıştayda katılımcı gençler, genç işsizliği sorununu tartışarak genç istihdamı ile ilgili çözüm önerileri geliştirdiler; mesleki eğitim, nitelikli iş gücü, işgücü piyasası, işbaşı eğitim ve meslek edindirme kursları, girişimcilik ve sosyal girişimcilik konularında atölye çalışmalarına katıldılar. Yaygın eğitim tekniklerinin kullanıldığı çalıştayda, takım çalışması, özgeçmiş hazırlama ve mülakat teknikleri ile Avrupa Birliği eğitim ve gençlik fonlarından yararlanma konularına da yer verildi.

3 Saha Çalışması

İzmir'in çeşitli ilçelerinden katılım gösteren 40 genç, çalıştay boyunca edindikleri bilgiler ile ilçelerinde 18-32 yaş aralığındaki gençlere ulaşarak toplamda 514 gence istihdam ile ilgili konularda bilgilendirme faaliyetlerinde bulundu. Katılımcı 40 genç, projenin odak noktası olan genç işsizliği ile ilgili görüş ve önerileri de almayı amaçlayan anket çalışmasını gerçekleştirdi.

4 İşte GENÇ Zirvesi

İzmir genelinde 514 gencin istihdam ile ilgili görüş ve önerileri, 9 Mart 2016 tarihinde Yapılandırılmış Diyalog kapsamında gençlerle karar alıcıların bir araya geldiği İşte GENÇ Zirvesi'nde tartışıldı. Zirveye, istihdam politikaları alanında karar alıcı pozisyonunda yer alan kamu kurum ve kuruluş yetkilileri, iş dünyası ve üniversite temsilcileri, sivil toplum örgütleri ve gençler katılım gösterdi.

İzmir genelini temsilen, engelli gençleri, merkeze uzak ilçelerde yaşayan gençleri ve denetimli serbestlik altında olan gençleri temsilen sunumlar yapan İşte GENÇ projesinin genç katılımcıları, saha çalışması sırasında edindikleri izlenimleri ve istihdam ile ilgili beklentilerini paylaşma fırsatı buldular.

Gerçekleştirilen zirvede taraflar arası iletişim ve etkileşim ortamında hedef kitle konumundaki gençler ile karar alıcılar pozisyonundaki yetkili ve uzmanların istihdam ve işsizlikle ilgili görüş, öneri ve taleplerinin karşılıklı paylaşılması neticesinde ortaya çıkan fikirler ve saha çalışmasında elde edilen veriler ışığında "Sürdürülebilir Genç İstihdamı Politika Metni" oluşturulmuştur.

3

Mevcut Politikaların Değerlendirilmesi

İşgücü piyasasındaki yapısal sorunların çözülmesi, orta ve uzun vadede büyümenin istihdama katkısının artırılarak işsizlik sorununa kalıcı çözüm sağlanması amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) ve Eylem Planları (2014-2016) hazırlanmıştır. Eylem planlarındaki temel politika eksenleri,

- (i) eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi,
- (ii) işgücü piyasasında güvence ve esnekliğin sağlanması,
- (iii) özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması,
- (iv) istihdam-sosyal koruma ilişkisinin güçlendirilmesi

olarak tanımlanmıştır. Belirlenen politika eksenlerinde, ulusal stratejinin desteklenmesi anlamında ilgili kurumlar ile işbirliği yapılarak merkezi ve yerel kapasitelerin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

2014-2023 İzmir Bölge Planı ile Belirlenen Gelişme Ekseni 3

Güçlü Toplum - Yüksek İstihdam Kapasitesinin artırılmasına yönelik olarak altı alt hedef belirlenmiştir:

- (i) işgücünün sektörel ihtiyaç ve beklentileri karşılama yeterliliğinin artırılması
- (ii) açık işler ve iş arayanların eşleştirilmesi süreçlerinin etkinliğinin artırılması
- (iii) yeni iş yaratma kapasitesinin artırılması ve bu alanlara yönelik işgücü yetiştirilmesi

- (iv) kayıt dışı istihdamla mücadele kapasitesinin artırılması
- (v) iş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilmesi
- (vi) özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması

Bölgesel istihdam stratejisi ve alt çalışmalarında genç işsizler özel politika gerektiren gruplar arasında tanımlanmış olup gençlerde işsizlik oranının %25,8'den %20'nin altına düşürülmesi için uygun iş ve meslek türlerinin belirlenmesi, meslek danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilmesi, genç girişimciliğine yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması ve girişimciliğin geliştirilmesine yönelik eğitim ve farkındalık çalışmalarının yapılması öngörülmüştür.

İşte GENÇ Yapılandırılmış Diyalog Projesi İzmir ilindeki istihdam ve gençlik ile ilgili tüm paydaşları bir araya getirerek bu alanda yapılan çalışmaların daha fazla duyulmasını, eksiklerin belirlenerek yerel yol haritalarının çıkarılmasını hedeflemiştir. Bu kapsamda proje ortaklarından İŞKUR, İESOB, İBB ve istihdam yaratan önemli kurumlardan biri olan KOSGEB'in çalışmaları da değerlendirilmiştir.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)

İŞKUR tarafından uygulanan aktif istihdam politikaları arasında işgücü yetiştirme kursları, çalışanların mesleki eğitimi, girişimcilik eğitimleri, işbaşı eğitim (staj) programları, toplum yararına çalışma programları öne çıkmaktadır. Yine, aktif istihdam

politikaları arasında İŞKUR, meslek seçimi aşamasında bulunan, meslek edinme veya iş bulmakta/seçmekte sıkıntıları olan, mesleki uyumsuzluk problemleri yaşayan, mesleki becerilerini geliştirmek ve mesleğini/işini değiştirmek isteyen kişilere yönelik olarak “iş ve meslek danışmanlığı” hizmeti sunmaktadır. İŞKUR ayrıca işletmelerde eğitim seminerleri de düzenlemektedir.

İşte GENÇ Projesinin ortağı İŞKUR Konak Hizmet Merkezi, özellikle 18-29 yaş arası gençlere meslek edindirme, deneyim kazandırma amacıyla çeşitli mesleklerde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Bu programdan 2016 yılının ilk 5 aylık verilerine göre 2.680 kişi yararlanmaktadır. Genç istihdamını artırmak amacıyla İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ve İzmir Ekonomi Üniversitesi ile protokoller yapılarak öğrencilerin daha mezun olmadan iş deneyimi kazanmaları amaçlanmış ve bu programa dahil edilmişlerdir. 2016 yılının ilk 5 aylık verilerine göre, özel politika gerektiren kişilere yönelik olarak ağ file örücülüğü kursu, ahşap baskı kursu, organik tarım ürünleri kursu, inşaat boyacısı kursları düzenlenerek 3.411 kişinin bu kurslarda mesleki eğitim görmesi sağlanmıştır. Dezavantajlı gruplara yönelik olarak ise kadın giysileri dikimi, hasta ve yaşlı refakatçisi, tel kırma nakışçısı, evde çocuk bakımı, aşçı yamağı, güzellik ve saç bakım alanlarında kurslar düzenlenmiş olup 954 kişi bu programdan faydalanmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Koleji (Meslek Fabrikası)

İBB, İzmir’in ekonomik kalkınmasına, rekabet gücünün ve istihdamın artırılmasına, nitelikli insan kaynağının çeşitlendirilmesine yönelik projelerinden biri olan Kent Koleji modeli ile istihdam odaklı mesleki ve teknik kurslar gerçekleştirmektedir. Doğrudan işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikler esas alınarak sektör ve alt sektörlerle yönelik kurslar açılmaktadır. İBB tarafından 2006 yılından bugüne kadar İZMEB Meslek Edindirme ve Beceri Kursları adı altında 11 farklı merkezde 75 branşta 2180 kurs açılmış, 54.230 kişi bu kurslarda eğitim almıştır. 2015-2016 eğitim yılında 136 kursta 3.865 kursiyer kurslara katılmıştır.

Ayrıca, Yarımada Projesiyle Urla, Karaburun, Seferihisar’da istihdama ve bölgeye katkı amaçlı mesleki kurslar açılmıştır. Bu kursların yeni talepler doğrultusunda devam etmesi planlanmaktadır. Mevcuden, Beydağ’da İpek Kozacılığı eğitimi, Foça Cezaevi’nde Topraksız Tarım eğitimi, Foça genelinde Ev Pansiyonculuğu kursları düzenlenmektedir. Dikili’de Ev Pansiyonculuğu, Kat Hizmetleri, Servis Komisi kursları açılması planlanmaktadır. İzmir’de tüm ilçelerden gelen talepler doğrultusunda meslek kursları açılmaktadır. Bu kurslardan Denetimli Serbestlik kapsamındaki kişiler de faydalanmaktadır.

Kursları açabilmek için eğitim kurumları ve meslek odaları ile protokol yapılmıştır. İzmir Kalkınma Ajansı tarafından fonlanan İzmir Kent Koleji GÜDÜMLÜ Projesi kapsamında İzmir’de en çok ihtiyaç duyulan 20 meslek belirlenerek, ilk 5 meslekte 2017 yılında kurslar açılacaktır. Proje faaliyetleri arasında yer alan FABLAB, bilgisayar kontrollü aletlerle değişik ölçeklerde ve değişik malzemelerden (neredeyse) her şeyi üretilen kişisel dijital fabrikasyona izin veren çalışma alanı olacaktır. Bu laboratuvar, inovasyon ile yaratıcılığın en alt seviyeden ve eğitim sürecinde birebir pratikle öğretilmeye başlanması hedeflenmektedir. Yine proje kapsamında istihdam ofisi kurulması, işyeri ziyaretleri ile mezun kursiyerlerin işe yerleştirilmesi planlanmaktadır. Halen devam etmekte olan Kent Koleji Topraksız (Sanayileşmiş) Tarım Projesi kapsamında, Dikili ve Kınık ilçelerinde kurulacak tam otomasyonlu topraksız tarım eğitim serası ile topraksız tarımın yaygınlaştırılması İzmir’de tarımsal üretim kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir. Proje kapsamında 110 kişiye Topraksız Tarım, Açık Alan Satıcılığı ve Girişimcilik Eğitimleri verilmektedir. Devam eden çalışmalardan biri de Kadın Servis Şoförleri Yetiştirme projesidir. Firmalardan gelen talep doğrultusunda Kadın Okul Servis Şoförü yetiştirilmesi planlanmaktadır. İŞKUR işbirliğiyle 25 kursiyer eğitime başlayacak ve mezun kursiyerlerin tamamı işe yerleştirilecektir.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)

KOSGEB desteklerinden faydalanabilecek yeni girişimciler için “Girişimcilik Destek Programı” yürütülmektedir. Bu program altında Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi ile Yeni Girişimci Desteği yer almaktadır. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi kapsamında düzenlenecek olan eğitimler;

- (i) KOSGEB Birimleri tarafından,
- (ii) Ulusal veya uluslararası projeler kapsamında KOSGEB tarafından,
- (iii) KOSGEB dışındaki Kurum ve kuruluşlar tarafından KOSGEB’in iş birliği ve denetimi ile,
- (iv) Üniversiteler tarafından örgün eğitim kapsamında düzenlenebilmektedir.

Eğitimlerin hedef kitlesi kendi işini kurmak isteyen gerçek kişilerdir. Eğitimler genel katılıma açık olarak düzenlenebileceği gibi, genç girişimci, kadın girişimci ve üniversite öğrencileri gibi hedef kitlelerine de verilebilmektedir. Eğitimlere katılanlardan ücret alınmamaktadır. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimlerine katılarak Katılım Belgesi alanlar KOSGEB Yeni Girişimci Desteğine başvuru yapma hakkı kazanmaktadırlar. Uy-

gülmali Girişimcilik Eğitimi tamamlarak, eğitim veya programa katıldığını belgeleyen girişimcilerin söz konusu eğitim ya da programı tamamladıktan sonra kurdukları işletmeler İş Planı hazırlayarak Yeni Girişimci Desteğine başvuru yapabilmektedir.

Yeni Girişimci Desteği Desteğ Unsurları ile aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

DESTEK UNSURU		ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2. Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3., 4., 5. ve 6. Bölge)
İşletme Kuruluş Desteği	Geri Ödemesiz	2.000	-	
Kuruluş Dönemi Makine, Teğhizat, Ofis Donanım ve Yazılım Desteği		18.000	60 Kadın Girişimci, Gazi, Birinci derecede şehit yakını veya Engelli Girişimciye % 80 uygulanır.	70 Kadın Girişimci, Gazi, Birinci derecede şehit yakını veya Engelli Girişimciye % 90 uygulanır.
İşletme Giderleri Desteği		30.000		
Geri Ödemesiz Desteğler Toplamı		50.000		
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemeli	100.000		

Gençlerin istihdamında son yıllarda öğrenim durumu, mesleki yeterlilik, iş deneyimi, yabancı dil bilgisi gibi etkenlerin yanı sıra gönüllü faaliyetlerde yer alma, toplum yararına olan işlerde görev alma ve sosyal projelere katılma da etkili olmaktadır. Gönüllülük, gençlerin potansiyellerinin ortaya çıkması ve de kalkınma süreçlerine dahil olmalarında önemlidir. Gençlerin yeni beceriler ve deneyimler kazanarak kendilerini güçlendirmesini sağlayan, aynı zamanda topluma da katkı sunan gönüllü çalışmalar noktasında Eurodesk temas noktaları özellikle ‘Avrupa Gönüllü Hizmeti’ programı ile gençlere destek olmaktadır.

Eurodesk Temas Noktaları:

Eurodesk, gençler için eğitim ve gençlik alanlarındaki Avrupa fırsatları ve gençlerin Avrupa faaliyetlerine katılımı hakkında bilgi sağlayan Avrupa Bilgi Ağıdır. Eurodesk Türkiye Temas Noktaları, Türkiye Cumhuriyeti AB Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans) tarafından, gençlere ve gençlere hizmet edenlere Avrupa Fırsatları hakkında bilgi vermekle yetkilendirilmiş kuruluşlardır. İzmir’de faaliyet gösteren Eurodesk temas noktalarının sayısı 9’dur. Eurodesk İzmir

Temas Noktalarının birlikte yer alacağı etkinlikler ve AB'nin gençlik alanında sunduğu fırsatlar ve Ulusal Ajans bilinirliği hakkında önümüzdeki dönemde özellikle de dezavantajlı gençlere yönelik olarak kapsamlı çalışmalar planlanmaktadır.

Toplum ve Dayanışma Ekonomisi:

Üretim sürecinin toplumsal sorumluluk ve çevresel hesap verebilirlik temellerine dayandığı¹, dayanışmacı bir üretim ilişkileri sistemi olan toplum ve dayanışma ekonomisinin önemli unsurlarından biri Kooperatiflerdir. İşte GENÇ Projesi paydaşlarından biri olan Genç İş Kooperatif, serbest piyasada insan sermayesi erozyonunu önlemek amacıyla, eğitimin ve sürekli öğrenme ediminin iş odaklı artı değer yaratması doğrultusunda çalışmaktadır. Gençlerin kayıtlı ve güvenceli istihdama katılması, okuldan işe geçiş döneminin sağlıklı bir biçimde yönetilmesi, gençlerin eğitim ile edindikleri beceri ve yetkinliklerin iş yaşamında körelmemesi hedefleri Kooperatif kurumsallığı altında sürdürülmektedir. Kooperatifçiliğin gelişmesi ve yaygınlaşması için 2012 yılında hazırlanan "Türkiye Kooperatifçilik Stratejik Eylem Planı" kapsamında yapılan yasal düzenlemeler sayesinde Kooperatifçilik modeli ile gençlerin toplum ve dayanışma ekonomisine katılması, sosyal girişim odaklı yeni iş modelleri geliştirmesi mümkün kılınmıştır.

¹ Blanca Lemus, David Barkin. "Rethinking the Social and Solidarity Economy in Light of Community Practice." Draft Paper UNRISD Conference Potential and Limits of Social and Solidarity Economy 6-8 Mayıs 2013 Cenevre.

4

Öneriler

Çalıştaylar, saha çalışması ve zirve sonucunda tespit edilen sorunlara ilişkin gençler tarafından bazı öneriler geliştirilmiştir. Küçük ölçekli ve yerelde uygulanması halinde kısa sürede olumlu etki yaratması beklenen öneriler aşağıda sıralanmıştır.

Yönlendirme ve Bilgilendirme Çalışmaları

- Özellikle dezavantajlı bölgelerde yaşayan gençlerin kurumların sağladığı eğitim ve fırsatlardan haberdar olması için çalışmaların genişletilmesi,
- Bilgilendirme ve yaygınlaştırma faaliyetlerinde sosyal medya ve yeni teknolojilerin kullanılması,
- Gençlerin iş arama, işe başlangıç ve işten ayrılma süreçlerinde bireysel danışmanlık alabileceği online platformlar kurulması, gençlere hukuki ve psikolojik destek sağlanması

Deneyim Kazandırmaya Dönük Olanakların Arttırılması

- İş garantili kurs ve eğitimler konusunda bilgilendirme çalışmalarının arttırılması, merkeze uzak ilçelerdeki gençlerin de eşit oranda bu fırsatlardan faydalanmasının sağlanması
- Mesleki eğitimde zorunlu staj uygulamasının yaygınlaştırılması ve gönüllü staj yapmak isteyen gençler için kurumlarda zorunlu staj şartı aranmaması
- İşe alımlarda deneyim gerektirmeyen başlangıç düzeyindeki pozisyonlar için yeni mezun gençlerin teşvik edilmesi ve hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi
- Gençleri gönüllülük faaliyetlerine özendiren çalışmalar yapılması

İşveren Denetimi/ İş Yerlerinin Düzenlenmesi

- Engelli gençlerin sadece engelli olduğu için işe alınıp vasıfsız olarak çalıştırılması, denetimli serbestlik altındaki gençlerin işe alınmaması vb. konuların önüne geçilebilmesi için işe alımda kota konulması yerine işverenlerin bu konudaki farkındalığını arttıracak çalışmalar yapılmalı ve dezavantajlı gençlerin işe alındıktan sonraki süreçleri de denetlenerek gerçek bir entegrasyon sağlanması gerekmektedir.

Gençlere Yönelik Teşviklerin Arttırılması/Girişimciliğin Desteklenmesi

- Genç girişimciliğinin desteklenmesi, girişimcilik kurslarının yanı sıra fikirlerini hayata geçirmek isteyen gençlere uygulama süreçlerinde de destek olunması
- Kooperatifçilik ve sosyal girişimler ile ilgili farkındalığın arttırılması ve gençlerin toplum temelli girişimcilik modelleri ile iş hayatına dahil edilmesi

- Aktif olarak iş aramayan ancak çalışmaya hazır olduğunu beyan eden genç kadınların işgücüne kazandırılması için politika geliştirilmesi

Kurumlar Arası İşbirliğinin Arttırılması

- Gelecek nesillerin profili, mesleki eğitimdeki gelişmeler ve sektörel değişimler analiz edilerek İzmir için uzun vadeli bir istihdam planı yapılması, eksik/fazla olan işgücü ile iş alanlarının belirlenerek bu alanda etkili olabilecek özel sektör, eğitim kurumları ve ilgili kurumların işbirliğinin güçlendirilmesi

Büyük ölçekli ve uzun vadeli olmasına karşın gençler tarafından en çok vurgulanan ve İzmir’de genç işsizliğini azaltması beklenen öneriler ise aşağıda belirtilmiştir.

Yatırımların Arttırılması/ Sanayinin Gelişmesi

- İzmir’in sanayisi gelişmiş çevre illerle olan yakınlığı ve stratejik konumu gözetilerek uzun vadeli sanayi odaklı yatırımların artırılması
- Yatırımcıları İzmir’e çekecek stratejiler geliştirilerek tüm sektörlerde çalışabilecek yüksek eğitilmiş ve/veya nitelikli gençlere meslekleriyle uygun iş kollarında istihdam olanağı yaratılması

Sanayi Dışı İş Olanaklarının Arttırılması

- Yüksek eğitilmiş gençlerin İzmir ilinde istihdam edilebileceği sanayi dışı iş olanaklarının geliştirilmesi
- Ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet gücü olan firma/işletme/holdingler için İzmir’in çekici hale getirilmesi

Eğitim kalitesinin arttırılması

- Eğitim programlarının sektör ihtiyaçlarının paralel bir şekilde planlanması, üniversite-sanayi işbirliğinde uygulama temelli programlar geliştirilmesi

Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi

- Kayıtsız ve sigortasız işçiliğin önlenmesi için gereken denetim mekanizmalarının işletilmesi, hak ihlallerinde işçi ve işvereni koruyacak her türlü önlemin alınması için sendikalar ile birlikte asgari standartların belirlenmesi
- Çalışma saatlerinin düzenlenmesi
- Geçici koruma statüsündeki Suriyeli genç nüfus ile birlikte yükselen NEET gençlik riskine karşı aktif işgücü piyasası politikaları uygulanması

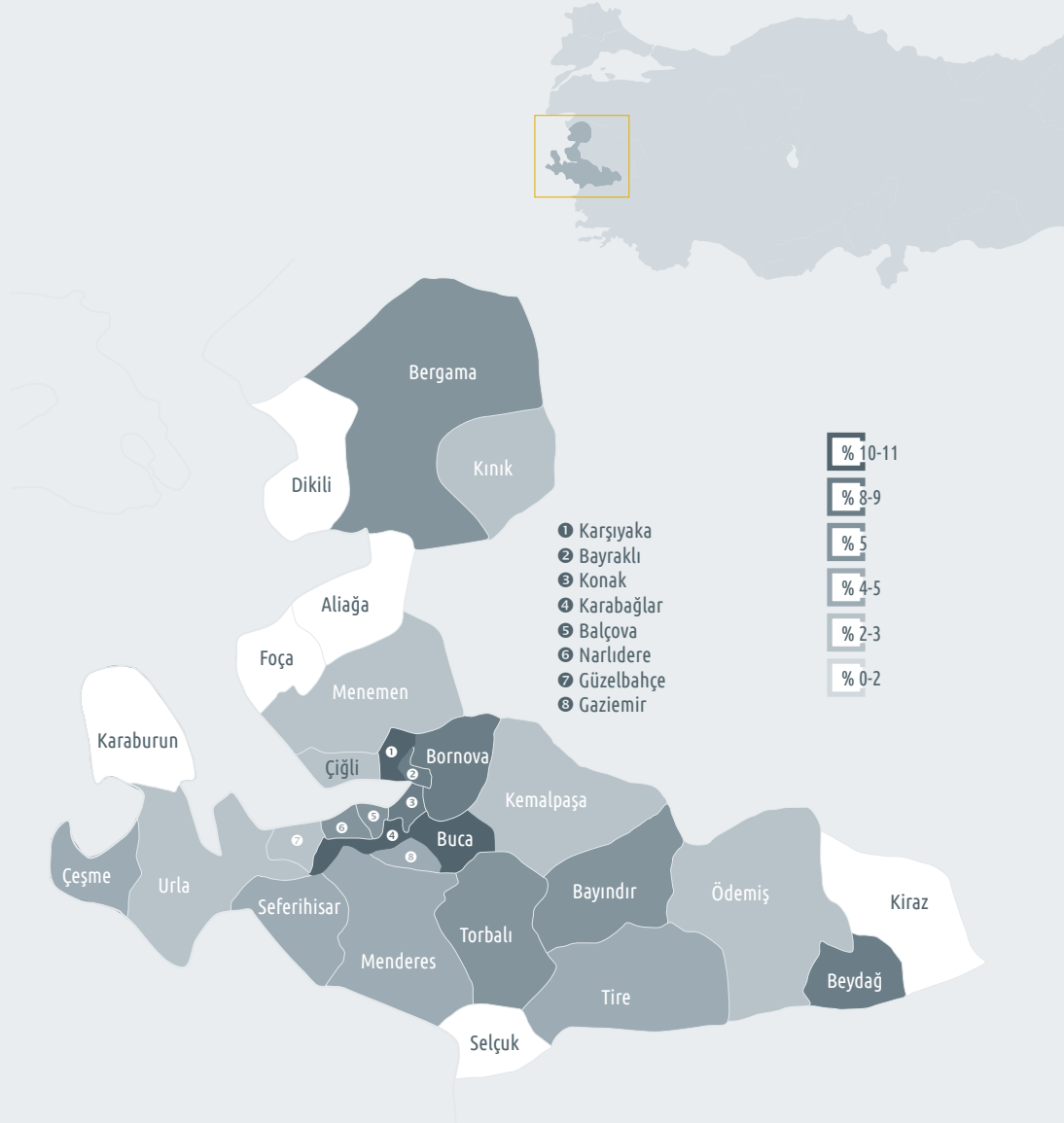

5

Ekler

1 SOSYO-DEMOGRAFİK YAPI VE TEMSİL EDİLEN GRUPLAR

Tablo 1. Yaş Dağılımı

	Sayı	%
18-24	305	59,3
25-32	209	40,7
Toplam	514	100,0

Tablo 2. Cinsiyet Dağılımı

	Sayı	%
Erkek	265	51,6
Kadın	249	48,4
Toplam	514	100,0

Tablo 3. Yaş Gruplarına Göre Cinsiyet Dağılımı (%)

	Yaş Grupları (%)		Toplam
	18-24	25-32	
Erkek	60,0	40,0	100,0
Kadın	58,6	41,4	100,0
Toplam	59,3	40,7	100,0

Tablo 4 Yaşanılan İlçe

	Sayı	%
Merkez ilçeler	353	68,7
Uzak ilçeler	161	31,3
Toplam	514	100,0

Tablo 5. Dezavantajlı Olma Durumu

	Sayı	%
Görünür bir dezavantajlılık durumu yok	282	52,0
Yerli göçmen (Doğum yeri İzmir dışı bir il)	176	32,5
Eski mahkum/denetimli serbestlik	47	8,7
Engelli birey	23	4,2
Yabancı göçmen (Suriyeli/İraklı vb.)	14	2,6
Toplam	542	100,0

Tablo 6. Öğrenim Durumu

	Sayı	%	Geçerli %
Üniversite öğrencisi	182	35,4	75,5
Lise öğrencisi	38	7,4	15,8
Yüksek lisans öğrencisi	18	3,5	7,5
Ortaokul öğrencisi	3	,6	1,2
Öğrenci	241	46,9	100,0
Öğrenci değil	273	53,1	
Toplam	514	100,0	

Tablo 7. Eğitim Seviyesi

	Sayı	%
Lise mezunu	265	51,6
Üniversite mezunu	157	30,5
Ortaokul mezunu	79	15,4
Yüksek lisans mezunu	10	1,9
Okuma yazma biliyor ancak okula gitmedi	2	,4
Okuma yazma bilmiyor	1	,2
Toplam	514	100,0

Tablo 8. Mesleki Eğitim Amaçlı Eğitime Devam Etme Düşüncesi

	Tüm katılımcılar	%	Engelli Katılımcılar	%
Eğitime devam etmeyi düşünüyor	303	58,9	8	34,8
Eğitime devam etmeyi düşünmüyor	146	28,4	9	39,1
Kararsız	65	12,6	6	26,1
Toplam	514	100,0	23	100,0

2 ÇALIŞMA DENEYİMİ

Tablo 9 Çalışılan Sektör ile Meslek Uyumu

	Tüm katılımcılar	%	Geçerli %	Engelli katılımcılar	%	Geçerli %
Çalıştığım sektör ile mesleğim uyumluydu	224	43,6	53,2	4	17,4	26,7
Çalıştığım sektör ile mesleğim uyumlu değildi	197	38,3	46,8	11	47,8	73,3
Toplam	421	81,9	100,0	15	65,2	100,0
Hiç çalışma deneyimi yok	93	18,1		8	34,8	
Toplam	514	100,0		23	100,0	

Tablo 10. Çalışılan İşte Sigortalılık Durumu

	Tüm katılımcılar	%	Geçerli %	Engelli katılımcılar	%	Geçerli %
Sigorta yapıldı	217	42,2	51,8	5	21,7	33,3
Bazı işlerde sigorta yapıldı	103	20,0	24,6	6	26,1	40,0
Hiç sigorta yapılmadı	99	19,3	23,6	4	17,4	26,7
Toplam	419	81,5	100,0	15	65,2	100,0
Hiç çalışma deneyimi yok	95	18,5		8	34,8	
Toplam	514	100,0		23	100,0	

Tablo 11. Çalışma Durumu

	Sayı	%	Geçerli %
Çalışıyorum	232	45,1	54,6
Çalışmıyorum	193	37,5	45,4
Toplam	425	82,7	100,0
Hiç çalışma deneyimi yok	89	17,3	
Toplam	514	100,0	

Tablo 12. Aktif Olarak İş Arıyor Musun?

	Sayı	%
Hayır	330	64,2
Evet	184	35,8
Toplam	514	100,0

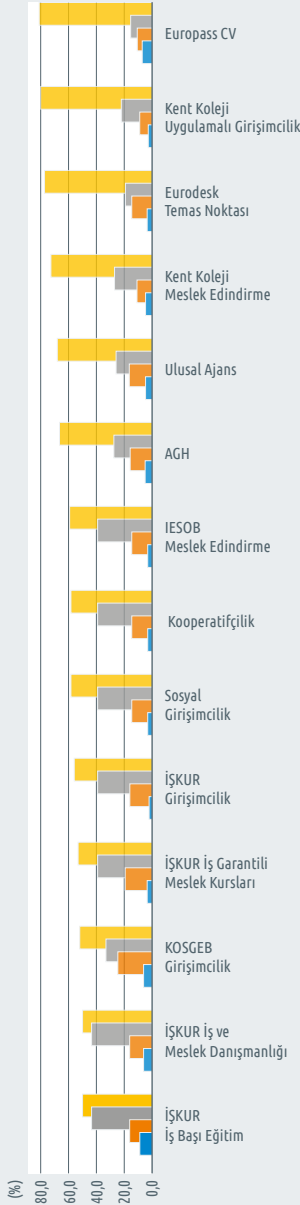
Tablo 13. İş Arama Süresi

	Tüm katılımcılar	%	Geçerli %	Engelli katılımcılar	%	Geçerli %
1-3 ay	65	12,6	35,3	2	8,7	22,2
4-8 ay	49	9,5	26,6	2	8,7	22,2
9-12 ay	26	5,1	14,1	4	17,4	44,4
1-2 yıl	17	3,3	9,2	1	4,3	11,1
1 aydan az	11	2,1	6,0	0	0	0
3-4 yıl	8	1,6	4,3	0	0	0
4 yıldan fazla	8	1,6	4,3	0	0	0
Toplam	184	35,8	100,0	9	39,1	100,0
İş aramıyor	330	64,2		14	60,9	
Toplam	514	100,0		23	100,0	

Tablo 14. En Son Çalışılan İşten Ayrılma Sebepleri

	N	%	Geçerli %
Daha iyi bir iş bulmam	91	18,1	20,3
Maaşının düşük olması/artmaması	60	11,9	13,4
Sözleşme süresinin dolması	59	11,7	13,2
İş ortamını sevmemem	47	9,3	10,5
Mesleğimle alakalı olmaması	39	7,8	8,7
Diğer (kişisel sebepler)	34	6,8	7,6
Maaşı düzenli alamamak	29	5,8	6,5
Eğitim	27	5,4	6,0
İşverenin memnuniyetsizliği	25	5,0	5,6
Mobbing (ayrımcılık/psikolojik baskı)	23	4,6	5,1
Askerlik	6	1,2	1,3
Mahkumiyet	5	1,0	1,1
Kendi işimi kurdum	3	0,6	0,7
Toplam	448	89,2	100,0
Çalışmaya devam ediyorum	55	10,9	
Toplam	503	100,0	

Grafik 1. Eğitim ve Fırsatlardan Haberdar Olma Durumu

	İŞKUR İş Başı Eğitim	İŞKUR İş ve Meslek Danışmanlığı	KOSGEB Girişimcilik	İŞKUR İş Garantili Meslek Kursları	İŞKUR İş Girişimcilik	Sosyal Girişimcilik	Kooperatifçilik	İESOB Meslek Edindirme	Ulusal Ajans	Kent Koleji Meslek Edindirme	Eurodesk Temas Noktası	Kent Koleji Uygulamalı Girişimcilik	Europass CV
Başvuruda bulundum / eğitimde kıldım	5,4	4,9	5,5	1,8	1,6	2,1	1,9	1,9	4,1	2,5	2,3	1,2	4,9
Duydum ve bu konuda biraz araştırma yaptım	11,3	11,9	20,0	15,2	12,1	10,7	10,3	9,9	11,7	12,6	6,1	1,3	6,1
Duydum ancak bu konuda pek bilgi sahibi değilim	38,1	38,7	27,8	33,5	34,0	32,9	33,3	32,7	21,2	19,8	21,2	16,3	9,5
Hiç duymadım / fikrim yok	44,2	44,6	46,5	49,6	52,3	54,3	54,5	55,4	63,0	65,0	70,0	78,2	79,2

Tablo 18 İzmir'deki Genç İşsizliğin Sebepleri

	Cinsiyet (%)		İlçe (%)		Doğum Yeri (%)		Yaş (%)		Genel (%)
	Erkek	Kadın	Uzak İlçeler	Merkez İlçeler	İzmir	İzmir Dışı	18-24	25-30	
İş Olanakları Kısıtlı	14,7	22,2	22,0	16,9	19,9	16,0	18,9	17,7	18,4
Gençlerin Çalışmaya Erinmesi/ Bilinçsizliği/ İş Beğenmemesi	22,8	11,1	20,1	15,7	19,0	13,7	18,2	15,4	17,0
Eğitim/ Sektör Uyumsuzluğu	6,7	9,1	8,1	7,8	6,9	9,5	6,7	9,6	7,9
Yatırım/ Sanayi Eksikliği	8,1	7,1	5,7	8,4	8,3	6,5	5,3	10,9	7,6
Eğitimsizlik/ Eğitim Sistemi	5,6	9,1	7,2	7,4	5,4	10,6	6,2	8,9	7,3
Maaşların Düşük Olması	6,7	8,0	7,7	7,2	7,4	7,2	7,4	7,2	7,3
İşveren/ Çalışma Ortamı	6,1	7,1	3,3	8,0	5,8	8,0	6,5	6,8	6,6
Deneyimli Eleman Aranması	3,3	7,1	5,7	5,0	5,8	4,2	4,5	6,1	5,2
Göç/ Nüfusun Artması	3,1	4,6	3,8	3,8	2,7	5,7	4,3	3,1	3,8
Politika Geliştirilmemesi/ Siyasi Nedenler	2,8	3,7	4,3	2,8	3,8	2,3	3,8	2,4	3,2
Fikir Belirtmedi	3,3	1,7	1,9	2,8	2,5	2,7	2,9	2,0	2,5
Çalışma Saatlerinin Uzunluğu	2,8	2,3	,5	3,4	2,7	2,3	3,3	1,4	2,5
Kötü alışkanlıklar/ Eğlenceye Düşkünlük	4,2	,6	2,4	2,4	2,2	2,7	2,9	1,7	2,4
Ayrımcılık/ Mobbing	1,9	1,4	2,4	1,4	1,3	2,3	1,9	1,4	1,7
Emeklilik Yaşı Gelenlerin Çalışmaya Devam Etmesi	,8	2,0	1,4	1,4	1,6	1,1	1,9	,7	1,4
Sigortasız/ Kayıtsız İşçi Çalıştırılması	1,7	1,1	1,4	1,4	1,1	1,9	1,7	1,0	1,4
Aile/ Sosyal Çevre	1,4	,3	,5	1,0	1,3	0,0	1,2	,3	,8
Ekonomi	1,4	,3	,5	1,0	,4	1,5	,7	1,0	,8
Askerlik	1,4	0,0	0,0	1,0	,4	1,1	,7	,7	,7
Torpil	,8	,6	0,0	1,0	,7	,8	,7	,7	,7
Ulaşım	,6	,6	1,0	,4	,9	0,0	,2	1,0	,6

Tablo 15. İş Arama Kanalları

	N	%
Sosyal Çevre	157	43,0
İnternet	109	29,9
İŞKUR	49	13,4
Gazete/İlan	38	10,4
Dernek/Vakıf	12	3,3
Toplam	365	100,0

Tablo 16. Cinsiyet ve Yaş Göre Çalışmak İstenilen Sektörler

		Özel Sektörde (%)	Kamu Sektöründe (%)	Kendi İşimi Kurmak İstiyorum (%)	Proje Bazlı Olarak Bağımsız Çalışmak İstiyorum (%)	Sivil Toplum Örgütünde (%)	Bir Fikrim Yok (%)
Cinsiyet	Erkek	36,2%	23,9%	26,4%	5,7%	2,5%	5,2%
	Kadın	33,6%	34,1%	16,9%	3,8%	6,6%	5,1%
Yaş Grupları	18-24	37,7%	28,4%	20,6%	4,7%	3,8%	4,9%
	25-32	30,8%	29,8%	23,4%	4,9%	5,5%	5,5%
Genel		34,9%	29,0%	21,7%	4,8%	4,5%	5,1%

Tablo 17. Genç İstihdamının Geleceği

	Genel		Cinsiyet (%)		Yaş Grupları (%)	
	Sayı	%	Kadın	Erkek	18-24	25-32
Daha kötü olacak	184	35,8	34,1	37,4	33,1	39,7
Bugünden farklı olmayacak	142	27,6	30,1	25,3	27,5	27,8
Daha iyi olacak	135	26,3	23,7	28,7	27,2	24,9
Fikrim yok	53	10,3	12,0	8,7	12,1	7,7
Toplam	514	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

İSTİHDAMA İLİŞKİN SORUNLARDAN ALINTILAR

(Alıntılar katılımcıların özgün yanıtlarını yansıtmaktadır. Yazım ve noktalama özgün halde bırakılmıştır.)

“Aslında burası büyükşehir ama birçok mesleğe bakınca çalışabileceğimiz sektör yok, yeterli kapasite yok. Örneğin kendi mesleğimi burada geliştirebileceğim yeterli yer yok. Ben de mezun olunca İzmir’den gitmeyi düşünüyorum İstanbul’a.”

“Bilgisizlikten. Genç nesil kötü alışkanlıklara sahip. Bazı gençlere ayrımcılık yapılıyor. Cinsiyet ayrımcılığı en büyük sebeplerden biri.”

“Bize (Suriyelilere) iyi gözle bakılmıyor burada. Çok fazla genç var ve işlerin niteliği bize uygun değil. İnsanlar, bizlerin onların işini aldığımızı söylüyorlar (suçlama var). Hayat ve iş şartları çok zor, bu yüzden biz gençler işsiziz.”

“Çok fazla üniversite mezunu genç var ve çoğu iş bulamıyor. Ayrıca, üniversiteye gitmemiş ya da meslek öğrenmemiş gençler de var. Bunlar da işsizliğin önemli bir parçası.”

“Diğer illerden gelen göçe karşılık yeni iş alanlarının yaratılamaması. Kamu yatırımlarından hak ettiği payı alamaması.”

“İşverenlerin yeni mezun olan gençlerden çok fazla deneyim sahibi olmasını beklemeleri, staj ve deneyim kazanma imkanlarının yetersiz olması, işverenlerin yakın çevre, tanıdık ve akrabaları daha çok işe almak istemeleri, genç işsizlerin kendini geliştirebilecek imkanların yetersiz olması.”

“İzmir’in en büyük eksikliği sanayinin yetersiz olmasıdır. Daha çok, hizmet sektörü gelişmiş durumdadır. Eğitim seviyesi yüksek olmasına rağmen İzmir’deki gençler kendi memleketlerinde yaşayabilmek için ya hizmet sektörüne yönelmek ya da göç etmek zorunda kalıyorlar.”

“Ücretlerin düşük olması, çalışma saatlerinin uzun olması, mesailerin düzensizliği (fabrikalarda plansız mesai sistemi), işverenin güven vermemesi özel sektörde iş garantinin olmaması.”

“İşverenlerin gençleri özellikle engelli gençleri kendilerine muhtaç görüp sigorta bile yapmadan çalıştırmak istiyorlar ve çoğu genç de bunu kabul etmiyor.”

Erasmus+

Bu proje T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığınca (Ulusal Ajans, <http://www.ua.gov.tr>) yürütölen Gençlik Programı kapsamında ve Avrupa Komisyonu'ndan sağlanan hibeyle gerçekleştirilmiştir. Ancak burada yer alan göröşlerden Ulusal Ajans veya Avrupa Komisyonu sorumlu tutulamaz.